

ОСОБЛИВОСТІ ОТРИМАННЯ ПРАВОВИХ ЗНАНЬ МАЙБУТНІМИ МЕНЕДЖЕРАМИ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ ПІД ЧАС НАВЧАННЯ У ЗАКЛАДІ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Попадич О.О., кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри загальної педагогіки та педагогіки вищої школи, Державний вищий навчальний заклад

«Ужгородський національний університет», м.Ужгород, Україна

olena.popadych@uzhnu.edu.ua

orcid.org/0000-0003-1426-4114, olena.popadych@uzhnu.edu.ua

Оскільки реформування змісту та гуманізація цілей дошкільної освіти України є складниками процесу оновлення світових європейських освітніх систем, на часі реалізація компетентнісної парадигми [1, с. 7]. Необхідним елементом доступу громадян (у нашому випадку – майбутні менеджери дошкільної освіти) до права у демократичних країнах є правова освіта населення, яка, в першу чергу, має правозахисний зміст, але разом з тим формує і позитивне ставлення громадян до державних інститутів. Однією з її ознак є, зокрема, їх обізнаність з життєво необхідними юридичними законами, а також уміння і навички їх використання у повсякденному житті [3, с. 273]. Саме тому майбутні менеджери дошкільної освіти повинні володіти мінімумом правових знань з конституційної, адміністративної, цивільної, сімейної, господарської та деяких інших галузей права.

Актуальність проблематики відображено у положеннях Указу Президента України від 17 лютого 2005 року «Про заходи щодо вдосконалення системи вищої освіти України», наказах Міністерства освіти і науки України від 23 січня 2004 року «Про затвердження Програми дій щодо реалізації положень Болонської декларації в системі вищої освіти і науки України на 2004-2005 роки», Указі Президента України «Про національну програму правової освіти населення № 992/2001 від 18.10.2001 р. та інших нормативних документах.

Термін «правова освіта» запроваджено у нормативну практику Указом Президента України «Про заходи щодо відзначення другої річниці Конституції України» від 17 червня 1998 р. Правова освіта населення – це процес засвоєння знань про основи держави і права, виховання у громадян поваги до закону, до прав людини, небайдужого ставлення до порушень, законності та правопорядку [5].

Різні аспекти проблеми дослідження розглядалися у працях багатьох дослідників, зокрема: особливості навчально-виховного процесу та правового виховання особистості у вищих навчальних закладах (А. Галєєва, В. Гриньова, Н. Коваленко, І. Марчук, Л. Мацук, М. Фіцула); правова освіта, правова грамотність, формування правових знань (М. Городиський, І. Дарманська, В. Одарій, О. Скакун); дослідження методики правового навчання та виховання (В. Головченко, Я. Гриньова, С. Микитюк, С. Нетьосов, О. Пометун). Питання про правову освіту майбутніх фахівців менеджменту в системі дошкільної освіти є особливо актуальним у зв'язку з необхідністю їх забезпечення інформацією щодо чинного законодавства і практики його застосування задля компетентного вирішення своїх приватних і публічних питань; ефективної профілактики правопорушень, які скоюються на ґрунті правового нігілізму, цинізму та аморальності; формування у них правової культури європейського типу, яка дозволить їм (а разом з ними і державі) інтегруватись у європейський і світовий правовий простір.

Метою підготовки майбутніх фахівців менеджменту в системі дошкільної освіти є формування в них професійної компетентності, яка передбачає знання основ системи дошкільної освіти та управлінської діяльності, вміння і навички організації навчально-виховного процесу в дошкільних закладах на рівні сучасних вимог; здатність результативно діяти, ефективно розв'язувати стандартні та проблемні професійні задачі, що виникають у процесі навчання, виховання й розвитку дітей дошкільного віку [2].

Визначальною характеристикою успішного майбутнього фахівця менеджменту в системі дошкільної освіти в сучасних умовах є рівень сформованості правових знань. З цією метою у навчальний план студентів магістратури Державного вищого навчального закладу «Ужгородський національний університет», які навчаються за спеціальністю 011 – Освітні, педагогічні науки (Менеджмент в системі дошкільної освіти), запроваджена навчальна дисципліна «Інтелектуальна власність в освіті», яка має важливе значення у фаховій підготовці зазначених фахівців, оскільки є складовою частиною навчального плану їх професійної та практичної підготовки.

На нашу думку, формування правових знань майбутніх фахівців менеджменту в системі дошкільної освіти передбачає кілька етапів (інформаційний, аксіологічний і перетворювальний). Оскільки зміст навчання охоплює систематичне підвищення рівня правової поінформованості, збагачення цінностей правової культури, розвиток необхідних навичок, уміння реалізувати вимоги правових норм, а також вироблення звички правової поведінки [4, с. 190], то важливим моментом є добір методів, які забезпечуватимуть цей процес. Ми вважаємо, що найбільш ефективними є такі методи формування правових знань майбутніх фахівців менеджменту в системі дошкільної освіти: 1) методи, які створюють моральні настанови, відносини, сприяють формуванню уявлень, понять, ідей; 2) методи, які утворюють звички, які визначають той або інший тип поведінки, за допомогою яких організовується діяльність студентів і стимулюються її позитивні мотиви; 3) методи, які здійснюють стимулювання самооцінки і надають допомогу студентам щодо саморегуляції їхньої поведінки, саморефлексії (самоаналізу) та самонавчання. Окрім них, на нашу думку, ефективними формами навчання є науково-практичні конференції, круглі столи тощо. Зауважимо, що, серйозним недоліком сучасної практики формування правових знань студентів є недооцінка таких організаційних форм, як правові олімпіади, диспути на правову, моральну тематику, лекторії тощо. Отримання правових знань, яке

традиційно здійснюється під час навчальної діяльності, на нашу думку, повинно мати своє продовження в позанавчальній роботі. Позанавчальна робота здійснюється у двох напрямках. По-перше, вона спрямовується на розширення та поглиблення одержаних правових знань. По-друге, організовуються спеціальні виховні заходи, присвячені ознайомленню вихованця з тими положеннями права, які не вивчалися на заняттях [4, с. 190].

Таким чином, формування правових знань майбутніми менеджерами дошкільної освіти під час навчання у закладі вищої освіти найефективніше може бути вирішене шляхом інтеграції навчальної й позанавчальної діяльності. Позанавчальну діяльність пропонуємо розглядати як своєрідну альтернативу юридичній практиці, оскільки, поступово модифікуючись у процесі взаємодії майбутнього фахівця з конкретними професійними, особовими і правовими проблемами, позааудиторна діяльність може набувати яскраво виражену конкретну спрямованість щодо правомірної поведінки. Тому для кожного студента варто розробляти окремий комплекс завдань правової спрямованості на основі діагностики, прогнозу можливих труднощів оволодіння структурними елементами позанавчальної діяльності – від формування мети до отримання й оцінки результатів. Оскільки практику доцільно розглядати не тільки як професійно зорієнтований складник навчального процесу, але й позааудиторну форму професійної підготовки, то саме під час педагогічної та переддипломної практики ми пропонуємо закріплювати правові знання майбутніми менеджерами дошкільної освіти.

Отже, під час навчання у закладі вищої освіти курс «Інтелектуальна власність в освіті» має основоположне значення у формуванні правових знань майбутніх майбутніми менеджерами дошкільної освіти, а розглянуті нами методи навчання забезпечуватимуть процес систематичного підвищення рівня правової поінформованості, збагачення цінностей правової культури, формування необхідних правових знань, уміння реалізувати вимоги правових норм, вироблення звички правової поведінки тощо. Інтеграція навчальної і

позанавчальної діяльності забезпечуватиме отримання правових знань за рахунок нетрадиційних форм і методів включення студентів у правову діяльність, що передбачає проектування, моделювання, конструювання, дослідження різних аспектів правових ситуацій, а педагогічна та переддипломна практики майбутніми менеджерами дошкільної освіти допоможуть їм закріпити правові знання, отримані у процесі навчальної та позанавчальної діяльності.

Список літератури

1. Базова програма розвитку дитини дошкільного віку «Я у Світі» / М-во освіти і науки України, Акад. пед. наук України; наук. ред. та упоряд. О. Л. Кононко. – К. : Світич, 2008. – 430 с.

2. Профіль освітньої програми [Текст]. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: < <https://www.uzhnu.edu.ua/uk/infocentre/get/15256> > – Загол. з екрану. – Мова укр.

3. Попадич О. О. Педагогічні умови правового виховання майбутніх фахівців комп'ютерної галузі : дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.07 «Теорія і методика виховання» / О. О. Попадич. – Умань, 2014. – 283 с.

4. Попадич О. О. Методики формування правових знань майбутніх магістрів педагогіки, викладачів вищої школи під час навчання у вищому навчальному закладі / О. О. Попадич // Наук. вісник Ужгородського національного ун - ту. Серія : «Педагогіка. Соціальна робота» / Ред. колегія: І. В. Козубовська, О. П. Бартош, М. В. Опачко та ін. – 2016. – Вип. 2(39). – С. 189-193.

5. Указ Президента України «Про національну програму правової освіти населення № 992/2001 від 18.10.2001 р. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.rada.gov.ua